EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2025.2.20.
COM(2025) 54 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANKNAK

az euro pénzhamisítás elleni védelmét szolgáló csere-, segítségnyújtási és képzési program (Periklész IV program) félidős értékeléséről

{SWD(2025) 44 final}

1. Bevezetés

Az (EU) 2021/840 európai parlamenti és tanácsi rendelettel létrehozott Periklész IV program a Periklész program negyedik iterációja. Jogalapja az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 133. cikke. A program általános célkitűzései az euro hamisítása és a kapcsolódó csalás megelőzése és az ellenük való küzdelem, valamint az eurobankjegyek és -érmék integritásának megőrzése. Ezzel erősíti a polgárok és a vállalkozások bizalmát e bankjegyek és érmék valódiságával kapcsolatban, valamint növeli az uniós gazdaságba vetett bizalmat, miközben biztosítja az államháztartás fenntarthatóságát. A program konkrét célkitűzése az eurobankjegyek és -érmék hamisítással és az ahhoz kapcsolódó csalással szembeni védelme. Ezt a célt két fő módon kívánja elérni: egyrészt a tagállamok által hozott intézkedések támogatásával és kiegészítésével; másrészt pedig az illetékes nemzeti hatóságok arra irányuló erőfeszítéseinek támogatásával, hogy szoros és rendszeres együttműködést alakítsanak ki egymás között, a Bizottsággal és adott esetben a nem uniós országokkal és a nemzetközi szervezetekkel, és megosszák egymással a bevált gyakorlatokat.

A program ezért általánosságban kapacitásépítési, információterjesztési és hálózatépítési kezdeményezésnek minősíthető. A program tevékenységei a következőkre irányulnak: i. az ismeretek megosztása és az információk terjesztése; ii. technikai, tudományos és operatív segítségnyújtás; és iii. a nem uniós országok pénzhamisítás elleni fellépésre szakosodott hatóságai által az euro pénzhamisítás elleni védelme érdekében használandó berendezések beszerzése.

A program három alapelvre épül: i. transznacionális jelleg, amely megköveteli, hogy legalább két ország részt vegyen a program valamennyi tevékenységében; ii. multidiszciplinaritás, amelynek célja, hogy megkönnyítse az euro védelmére vonatkozó közös megközelítés elfogadását a későbbiekben említett célcsoportok számára; és iii. a tagállamok vagy az uniós/nemzetközi intézmények által végrehajtott egyéb eurovédelmi kezdeményezésekhez képest kiegészítő – és nem helyettesítő – jellegű programtevékenységek.

A Periklész IV program félidős értékelésére az (EU) 2021/840 rendelet 13. cikkével összhangban került sor. Az értékelés a minőségi jogalkotásra vonatkozó iránymutatásban előírtak szerint a relevancia, az eredményesség, a hatékonyság, a koherencia és az uniós hozzáadott érték kritériumaira terjedt ki. Vizsgálta továbbá a program intézkedéseinek fenntarthatóságát az euro pénzhamisítás elleni védelme szempontjából. Az értékelés áttekintette a program 2021 januárja és 2024 márciusa közötti végrehajtását mind az Európai Unió tagállamaira (euroövezeti és euroövezeten kívüli tagállamok egyaránt), mind a nem uniós országokra kiterjedően. A félidős értékelés különböző érdekelt felekre terjedt ki, beleértve az uniós tagállamok illetékes nemzeti hatóságait, a programra pályázókat és a program kedvezményezettjeit, a program által finanszírozott tevékenységek résztvevőit, az uniós intézményeket, például az Európai Bizottságot és az Európai Központi Bankot (EKB), az olyan ügynökségeket, mint az Europol és az Eurojust, valamint nemzetközi partnereket, például nem uniós országok illetékes hatóságait és az INTERPOL-t. Az értékelés áttekintette a Periklész IV program minden típusú intézkedését, beleértve az információk terjesztésére szolgáló konferenciákat és nagyszabású rendezvényeket, találkozókat, szemináriumokat, munkaértekezleteket, képzési tevékenységeket, tanulmányokat és berendezések beszerzését.

Az e közleményt kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum további részleteket tartalmaz a Bizottság félidős értékeléséről. Az értékelés különböző forrásokon, többek között egy külső vállalkozó által készített, e közleménnyel párhuzamosan közzétett független tanulmányon alapul. A bizottsági szolgálati munkadokumentum mutatja be a félidős értékelés főbb megállapításait, és számba veszi a Periklész IV program végrehajtásának eredményeit.

2. Az értékelés általános következtetései

Az értékelés megállapítja, hogy a Periklész IV program teljesíti azon célkitűzését, hogy hozzájáruljon az eurohamisítás megelőzéséhez és visszaszorításához, ezáltal megőrizve az eurobankjegyek és -érmék integritását.

A program általában véve **eredményesnek** bizonyult az eurohamisítás elleni küzdelemben az információcsere, a szakmai készségek, az intézményi keretek és az operatív képességek javítása terén, mind az uniós tagállamokban, mind a nem uniós országokban. Sikeresen elősegítette a hálózatépítést és az együttműködésen alapuló nyomozásokat, amelyek olyan jelentős eredményekhez vezettek, mint például a hamis euro lefoglalását és bűnszervezetek felszámolását eredményező vizsgálatok.

A technikai képzés, szemináriumok, személyzeti csereprogramok és tanulmányok biztosításával a program támogatta a tagállamok intézkedéseit, különösen azokban az esetekben, amikor a nemzeti finanszírozás korlátozott volt. A Periklész IV program tehát biztosította eddig az erőforrások **hatékony** felhasználását a program kimeneteinek, eredményeinek és hatásának elérése érdekében. Bár az irányítási költségek viszonylag magasak a hasonló programokhoz képest, ez főként a program korlátozott általános költségvetésének tudható be. E költségek teljes részaránya a program költségvetésében a digitalizáció miatt is csökken, ami általános hatékonyságnövekedést jelez. A Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóságnak (DG ECFIN) az intézkedések koordinálásába és végrehajtásába való szoros bevonása – például az Euróhamisítási Szakértői Csoport (ECEG) üléseinek levezetése révén – garantálja a tagállamok részvételét és a hatékony nyomon követést. A programot félidős és utólagos értékeléseknek vetik alá. Tekintettel azonban a program kis méretére és a több programozási időszakon átívelő nagy fokú folytonosságra, fontolóra kell venni azt a kérdést, hogy a finanszírozási ciklusonként két értékelés előírása arányos-e a teljes költségvetéssel.

Emellett a program **kiegészíti** a más uniós intézmények, például az EKB és az ügynökségek, például az Europol által indított kezdeményezéseket, és **összhangban áll** azokkal. Mivel a tagállami kezdeményezések hatóköre korlátozott, a program ezt a hiányosságot olyan multinacionális és multidiszciplináris intézkedésekkel pótolja, amelyek szakértelmet biztosítanak és elősegítik a tagállamok közötti és a nem uniós országokkal való kapcsolatok kiépítését. A program valóban jelentős **uniós hozzáadott értéket** képvisel azáltal, hogy a tagállamok, a nem uniós országok, az uniós intézmények és a nemzetközi szervezetek között olyan kapcsolatokat és együttműködést alakít ki és erősít, amelyek túlmutatnak az egyes nemzeti hatóságok hatáskörén.

A program továbbra is rendkívül **releváns**, és alkalmazkodott a változó fenyegetésekhez. Folyamatos figyelmet kell fordítani az újonnan megjelenő pénzhamisítási fenyegetések elleni küzdelemre, valamint annak biztosítására, hogy a felderített hamis euro mennyisége

ellenőrzés alatt és alacsony szinten maradjon: amíg készpénzt használunk, a hamisítás kockázata továbbra is fennáll. Végezetül a program arra törekszik, hogy rendszeres nyomonkövetési intézkedések és folyamatos támogatás révén megvalósuló tudástranszferrel biztosítsa az eredmények **fenntarthatóságát** és a célkitűzések megvalósítása irányába történő elmozdulást a jövőben is. Az érdekelt felek rámutattak a fenyegetések változó jellegére és az illetékes nemzeti hatóságok személyzetének fluktuációjára, és hangsúlyozták, hogy a képzést 2–3 évente meg kell ismételni.

3. A legfontosabb tanulságok

Az értékelés összességében megerősíti, hogy továbbra is szükség van a Periklész program intézkedéseire, és hogy ez az igény valószínűleg növekedni fog. Felvázol néhány kulcsfontosságú tanulságot, amelyek hasznosak a program végrehajtásának folytatása szempontjából.

A program hatékonyságát illetően az értékelés rámutat arra, hogy a programnak továbbra is azon tagállamok és nem uniós országok összekapcsolására kell összpontosítania, amelyek egy adott területen közvetlen érdekeltséggel vagy szakértelemmel rendelkeznek, hogy a program biztosítani tudja, hogy az intézkedések érdemiek és eredményesek legyenek. Az értékelés rámutat arra is, hogy a programozási időszak hátralevő részében fenn kell tartani az egyensúlyt a finanszírozásra jogosult intézkedések különböző típusai, például a tanulmányok és a nem uniós országok felszereléseinek beszerzése között.

Az értékelés azt mutatja, hogy a Periklész IV program még relevánsabbá tehető azáltal, ha továbbra is a jelenlegi és jövőbeli fenyegetésekre összpontosít, ideértve a módosított rajzolatú bankjegyeket és a hamisítványok interneten történő forgalmazását. Az értékelés azonban azt is jelzi, hogy a programnak a jövőbeli digitális eurot fenyegető lehetséges veszélyekre, valamint a hamis pénz előállítására és azonosítására a mesterséges intelligencia által gyakorolt hatásra kell összpontosítania. Ahhoz, hogy a program időtálló legyen, adott esetben speciális szakértelmet kell igénybe vennie, például azáltal, hogy bővebb körből érkező szakértők részvételét teszi lehetővé e fejlemények és az esetleges új fenyegetések kezelése érdekében. E tekintetben hasznos lenne egy kétlépcsős megközelítés, amely kellő figyelmet fordítana i. mind annak szükségességére, hogy a tagállamok (és a nem uniós országok) fejlesszék a hamisítás elleni alapvető technikai készségeket, és ii. mind az újonnan megjelenő fenyegetésekre és az e fenyegetések kezeléséhez szükséges kapacitással rendelkező hatóságokra. A program megerősítésének másik módja az lenne, ha az igazságszolgáltatást, a vámhatóságokat, valamint a csomagkézbesítési és kézbesítési szolgáltatásokat jobban bevonnák a program intézkedéseibe, előzetesen megosztanák az ilyen tevékenységek napirendjeit és témáit, és a tevékenységek tartalmát a várható közönséghez igazítanák. Az ECEG ülései és az évente frissített Periklész-stratégiák jelentik az ideális fórumot a levont tanulságok gyakorlatba való átültetéséhez.

Ami a program hatékonyságának fenntarthatóságát illeti, a legfontosabb tanulság az, hogy megfelelő nyomonkövetési intézkedéseket kell hozni és rendszeres képzéseket kell biztosítani. Ezek segíthetnek a tanulási eredmények helyes alkalmazásában és megerősítésében, és biztosíthatják, hogy az aktuális tendenciákkal és fejleményekkel kapcsolatos naprakész információk széles körben ismertté váljanak, rávilágítva az

eurohamisítás jelentette veszély folyamatosan változó és alakuló jellegére. A program által finanszírozott intézkedésekben való rendszeres részvétellel a Bizottság programot végrehajtó főigazgatósága lehetővé teszi, hogy e tevékenységek minősége és fenntarthatósága folyamatosan értékelve legyen. Számos – a Bizottság vagy a tagállamok által szervezett – tevékenység az „oktatók képzésére irányuló" erőteljes dimenzióval rendelkezik, és rendszeres időközönként ismétlődik, biztosítva, hogy az ismeretek naprakészek maradjanak akkor is, ha az illetékes hatóság személyzete változik. Az utolsó tanulság az, hogy minimálisra kell csökkenteni a lehetséges nyelvi akadályokat, többek között a program végrehajtásért felelős személyek és a programtevékenységek más résztvevői között, például azáltal, hogy a program végrehajtásáért felelős személyeket adott esetben tolmácsolás biztosítására ösztönzik.

4. A Periklész IV program folytatása és a következő lépések

Az értékelés megállapítja, hogy a Periklész IV program jelenlegi végrehajtási struktúrája általában véve eredményes, hatékony és fenntartható, valamint továbbra is releváns a változó fenyegetésekhez való alkalmazkodás szempontjából. A Periklész IV program számos olyan tagállamban kritikus hiányt pótol, ahol gyakran korlátozottak az eurohamisítással kapcsolatos nemzetközi és multidiszciplináris képzések megszervezésére rendelkezésre álló erőforrások. Célzott támogatással a program megerősíti az EU eurohamisítás visszaszorítására való képességét és támogatja az új kapcsolatok és hálózatok kialakítását, valamint a transznacionális együttműködési erőfeszítéseket.

A Bizottság továbbra is össze kívánja kapcsolni az érintett országokat, miközben fenntartja az egyensúlyt a különböző típusú tevékenységek között és konkrét intézkedéstípusokat ösztönöz. Ez az éves Periklész-stratégiák és az Euróhamisítási Szakértői Csoport (ECEG) ülései révén érhető el. A Bizottság mérlegelni fogja annak lehetőségét, hogy ezen ülések időtartamát kétnaposra hosszabbítsa. Úgy véli, hogy érdemes ösztönözni az igazságügyi hatóságok képviselőinek nagyobb mértékű bevonását az ECEG üléseibe és a Periklész IV program tevékenységeibe, különös tekintettel az olyan akut fenyegetésekre, mint a módosított rajzolatú bankjegyek. Ebbe az irányba tett fontos lépés, hogy meghívták az Eurojust-ot az ECEG ülésein való rendszeres részvételre.

Bár a program költségvetése általában véve alkalmas a magas szintű hatékonyság fenntartására, a finanszírozás csökkenése azt jelentette, hogy kevesebb intézkedést hajtottak végre és kevesebb résztvevő részesült képzésben, mint a program előző generációiban. Az érdekelt felektől kapott visszajelzések azt mutatják, hogy a Periklész IV költségvetésének a program korábbi generációihoz viszonyított csökkenése negatívan befolyásolta a Periklész-intézkedések megszervezésével kapcsolatos döntéshozatalt és képességet.

A program sikere nagyrészt annak köszönhető, hogy kialakítása tükrözi egyedi jogalapját[1] és fókuszát, ami lehetővé teszi a tagállamok és az Európai Bizottság közötti szoros együttműködést a Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóságon keresztül. Mivel a Periklész IV önálló program, az azt irányító bizottsági főigazgatóság operatív egységként működik, így szerves részese a stratégiafejlesztésnek, valamint a tevékenységek tervezésének és

[1] Az euroövezeti tagállamokra vonatkozó Periklész program az EUMSZ 133. cikkén alapul (rendes jogalkotási eljárás), az euroövezeten kívüli tagállamokra vonatkozó Periklész program pedig az EUMSZ 352. cikkén (különleges jogalkotási eljárás).

végrehajtásának. Ez biztosítja, hogy a program továbbra is igazodik a tagállamok és a tevékenységek résztvevőinek igényeihez, hozzáadott értéket és hatékonyságot teremtve.